

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)**

галузь знань
спеціальність
освітня програма

**05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Агробізнес»**

Київ 2021

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування призначена для вступників освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» освітньою програмою «Агробізнес».

Мета фахового вступного випробування – оцінювання рівня професійних знань, умінь та навичок вступників.

Програма фахового вступного випробування базується на нормативних дисциплінах професійного спрямування і складена відповідно до місця та значення дисциплін за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньою програмою бакалавра зі спеціальності 051 «Економіка».

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування, що складається з трьох розділів:

- Економіка підприємства.
- Макроекономіка.
- Менеджмент.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ І. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання. Організаційно- економічні умови функціонування підприємств. Основні ознаки підприємства. Теорії підприємства. Види підприємства та їх класифікація. Об'єднання підприємств.

Зовнішнє середовище функціонування підприємства. Ринок та його інфраструктура. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства.

Напрями та види діяльності підприємства.

Фінансовий механізм підприємства та характеристика його основних елементів.

Зміст, принципи, основні етапи та методи планування діяльності підприємства. Систематизація планів підприємства. Оцінювання якості планів підприємства.

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання обсягу продукції. Сутність, показники та методи вимірювання якості та конкурентоспроможності продукції. Стандартизація та сертифікація (оцінка відповідності) продукції.

Зміст та завдання виробничої програми підприємства. Методологічні засади аналізу та планування виробничої програми підприємства. Забезпечення виробничої програми матеріальними ресурсами. Сутність, види та методи обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів.

Сутність та систематизація видів виробничої потужності підприємства. Методи розрахунку виробничої потужності підприємства. Методи аналізу використання виробничої потужності підприємства.

Поняття та систематизація економічних ресурсів підприємства. Поняття та складові ресурсного потенціалу підприємства. Методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства.

Сутність, класифікація, принципи формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття і методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Методи нормування витрат праці.

Система стимулювання праці. Сутність та види заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання оплати праці.

Методологічні засади аналізу та планування чисельності, продуктивності та витрат на оплату праці на підприємстві.

Сутність та класифікація активів підприємства.

Поняття, класифікація та особливості необоротних активів підприємства. Сутність, класифікація, види вартості та особливості відтворення основних засобів. Поняття та види зносу основних засобів. Сутність та методи нарахування амортизації. Сутність та види нематеріальних ресурсів підприємства, методи їх оцінки та амортизації. Методологічні засади аналізу та планування необоротних активів.

Поняття, класифікація та особливості оборотних активів підприємства та окремих їх складових. Сутність і методика оцінки виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства. Методологічні засади аналізу та планування оборотних активів підприємства.

Фінансові ресурси підприємства: сутність, класифікація, джерела формування. Сутність та класифікація капіталу підприємства. Власний та позиковий капітал підприємства: сутність, класифікація, особливості.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу. Поняття «вартість капіталу» підприємства та методи її оцінки. Методологічні засади аналізу та планування капіталу підприємства.

Сутність понять витрати, поточні й капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції. Класифікація поточних витрат. Показники собівартості продукції. Поняття та методи калькулювання продукції підприємства. Методологічні засади аналізу та планування поточних витрат підприємства.

Доходи підприємства: сутність та класифікація. Особливості та механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Методи ціноутворення.

Методологічні засади аналізу та планування доходів підприємства.

Поняття і класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та механізм формування прибутку підприємства. Методологічні засади аналізу та планування прибутку підприємства. Резерви зростання прибутку підприємства. Використання чистого прибутку підприємства.

Сутність, види та методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Систематизація факторів, що її визначають. Методи оцінки поточної та стратегічної конкурентоспроможності підприємства.

Фінансово-майновий стану підприємства: сутність та види. Поняття й методи оцінки окремих елементів фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства. Інтегральне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття ефекту діяльності підприємства та характеристика його видів. Методологічні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Розвиток концепції оцінювання результатів здобутків підприємства. Поняття ефективності, результативності та економічності.

Поняття «розвиток», його роль, місце і значення в господарській діяльності. Видова класифікація процесів розвитку. Концепції та моделі розвитку підприємств. Основні організаційні форми розвитку (трансформації) підприємства. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.

Сутність та методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.

Сутність і фази розгортання кризи. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ у його діяльності. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Санація: цілі та форми проведення. Класифікація санаційних заходів.

Розділ II. МАКРОЕКОНОМІКА

Мета, завдання, предмет та функції макроекономіки. Взаємодія макроекономічних суб'єктів. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Позитивна та нормативна макроекономіка. Методи макроекономічних досліджень. Макроекономічне моделювання, його екзогенні та ендогенні змінні моделей. Класифікація макроекономічних моделей. Становлення та розвиток макроекономіки.

Економічний кругообіг у ринковій економічній системі. Методологічні принципи побудови Система національних рахунків: принципи побудови та основні категорії (додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки). Валовий внутрішній продукт (ВВП)

та валовий національний дохід (ВНД). Методи обчислення ВВП. Чистий внутрішній продукт (ЧВП) та чистий національний дохід (ЧНД). Валовий національний наявний дохід (ВННД). Обчислення реальних обсягів виробництва. Номінальний та реальний ВВП. Індекс цін та дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут.

Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Цінові фактори, які впливають на сукупний попит. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори впливу на сукупний попит. Сукупна пропозиція (AS) її короткострокова та довгострокова крива. Чинники впливу на сукупну пропозицію. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги у моделі AD - AS.

Споживання як функція доходу кінцевого використання. Кейнсіанська концепція споживання. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Взаємозв'язок споживання і заощадження. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Парадокс ощадливості. Інвестиції як компонент сукупних витрат. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна процентна ставка. Автономні та індуковані інвестиції. Сутність мультиплікатора.

Рівновага економічних систем та механізм її забезпечення. Неокласична модель макроекономічної рівноваги: взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій. Кейнсіанська модель рівноваги товарного ринку «витрати – випуск» («кейнсіанський хрест»). Заплановані та фактичні витрати. Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Поєднання рівноваги на товарному та фінансовому ринках. Інвестиційна пастка.

Поєднання рівноваги на товарному та грошовому ринках. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM. Ліквідна пастка. Умови загальної рівноваги на ринках товарів та послуг, фінансів, грошей та цінних паперів. Економічний зміст рівноваги національного ринку у моделі IS-LM. Аналіз руху по кривих та переміщення кривих у моделі IS-LM. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної та фіскальної політики.

Зміст фіскальної політики. Цілі та інструменти фіскальної політики. Функції податків. Прямі та непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Крива Лаффера і визначення межі оподаткування. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні стабілізатори фіскальної сфери. Прогресивна шкала оподаткування. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор. Фіскальна політика та державний бюджет. Концепції збалансування

державного бюджету. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та економічні наслідки. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій та тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом.

Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації економіки. Попит на гроші та фактори, що його визначають. Механізм функціонування грошового ринку. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики. Інструменти монетарної політики: зміна облікової ставки, зміна обов'язкових банківських резервів, операції на відкритому ринку. Цілі та типи монетарної політики. Трансмісійний механізм монетарної політики. Відображення впливу стимулюючої та стримуючої монетарної політик у моделі LM. Координація монетарної та фіскальної політики у моделі IS-LM. Механізм створення грошей банками. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Державне антициклічне регулювання. Сутність та чинники економічного зростання. Модель економічного зростання Харрода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Вплив демографічних процесів та технологічного прогресу на економічне зростання. Державне регулювання економічного зростання.

Інфляція: сутність та методи вимірювання. Класифікація інфляції. Інфляції попиту у моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Інфляція витрат (пропозиції) та її моделювання у моделі AD-AS. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційний податок та сеньйораж. Антиінфляційна політика держави.

Види безробіття. Кейнсіанське пояснення безробіття. Неокласичні пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон та крива Оукена. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості.

Інструменти зовнішньоторговельної політики. Платіжний баланс та його структура. Валютний курс та чинники, що його визначають. Види валютних курсів. Режими валютного регулювання: фіксований та плаваючий валютний курс. Модель IS-LM для відкритої економіки (модель Манделла-Флемінга). Міжнародний рух капіталу та його наслідки

у моделі Манделла-Флемінга. Модель Манделла-Флемінга при плаваючому та фіксованому валютному курсі.

Розділ III. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Сутність та співвідношення категорій «управління», «менеджмент», «адміністрування», «керування». Сфери та функціональні види менеджменту. Зміст концепції наукового управління, адміністративного підходу, «людських відносин». Характеристика процесного, системного, ситуаційного та комплексного підходів до управління. Рівні менеджерів: СЕО, вищий середній та низовий. Менеджер та підприємець: спільні та відмінні риси.

Організація як об'єкт управління. Зміст поняття «організація» в менеджменті. Керуюча та керована підсистеми в організації. Модель організації як відкритої системи. Різновиди організацій в суспільстві.

Поняття та складові внутрішнього та зовнішнього середовища організації, їх взаємозв'язок. Життєвий цикл організації.

Закони, закономірності та принципи менеджменту. Поняття та різновиди законів та закономірностей в менеджменті. Сутність та різновиди принципів менеджменту. Взаємозв'язок між законами, закономірностями та принципами менеджменту.

Функції менеджменту та процес управління. Поняття та значення функцій менеджменту. Класифікація та характеристика функцій менеджменту: загальні (основні) та конкретні (спеціальні).

Поняття та особливості процесу управління. Мета процесу управління, його учасники, предмет та засоби здійснення. Сутність та складові технології менеджменту. Види технологій менеджменту.

Загальні функції менеджменту. Зміст функції «Планування» в менеджменті. Місія та цілі в організації, їх класифікація. Процес, види та результати планування в менеджменті.

Зміст функції «Організування» в системі менеджменту. Поняття повноважень та їх структури. Процес делегування повноважень в менеджменті. Типи ОСУ в менеджменті: лінійні, функціональні, матричні, дивізійні.

Зміст функції «Мотивування» в менеджменті. Основоположники змістовних та процесуальних теорій мотивації. Особливості внеску кожної в розвиток менеджменту.

Зміст функції «Контролювання» в менеджменті. Види, форми та етапи управлінського контролю.

Зміст функції «Регулювання» в менеджменті. Суб'єкти, об'єкти та види регулювання в менеджменті. Етапи процесу регулювання.

Методи менеджменту. Сутність та роль методів менеджменту. Класифікація методів менеджменту: економічні, організаційно-адміністративні, соціально-психологічні методи менеджменту. Взаємодія методів та функцій менеджменту.

Управлінські рішення. Сутність управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень в організації.

Умови та фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Методи та інструменти обґрунтування управлінських рішень. Методи прийняття та реалізації рішень. Оформлення рішень.

Інформація та комунікації в менеджменті. Сутність та призначення інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Носії та користувачі управлінської інформації. Вимоги до інформації.

Поняття і роль комунікацій в організації. Різновиди комунікацій. Вербальні та невербальні комунікації в менеджменті. Комунікаційний процес: сутність, елементи та етапи. Перешкоди в комунікаціях. Комунікаційні перевантаження та бар'єри.

Керівництво та лідерство. Зміст керівництва в менеджменті. Поняття «впливу», «влади», «лідерства». Форми та джерела влади в керівника організації. Поняття лідерства в менеджменті. Теорії лідерства. Поняття стилю керівництва в організації. Види стилів керівництва та їх характерні ознаки прояву.

Відповідальність та етика в менеджменті. Сутність та види відповідальності в менеджменті. Поняття соціальної відповідальності. Етичні норми у сучасному менеджменті. Поняття етичної поведінки. Причини неетичної поведінки працівників. Кодекс ділової етики в організації.

Культура організації та менеджменту. Сутність та функції організаційної культури. Моделі та типологія організаційних культур. Імідж та репутація організації. Зміст, елементи та чинники формування культури менеджменту.

Ефективність менеджменту. Поняття та зміст результативності та ефективності менеджменту. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад.

Види ефективності функціонування організації. Методи оцінки ефективності в менеджменті. Показники та критерії ефективності менеджменту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу I. Економіка підприємства

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств : підручник / І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 792 с.
2. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак [та ін.] ; заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Вид. 4-те, перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2009. - 816 с.
3. Економіка підприємства : підручник / І.О. Чаюн, Г.М. Богославець, Л.Л. Стасюк [та ін.] ; за заг. ред. Н.М. Ушакової. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.
4. Фінанси підприємства : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк [та ін.]. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 491 с.
5. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна – Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.

До розділу II. Макроекономіка

1. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч.посіб./В.Д.Лагутін, Л.І.Пронкіна.- К.:Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012.- 268 с.
2. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т. Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] — К.: КНЕУ, 2016. — 246 с.
3. Гронтковська Г. Є., Косік А. Ф. Макроекономіка / Г.Є. Гронтковська, А.Ф. Косик. – К: ЦНЛ, 2017. – 672 с.
4. Макроекономіка / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л.О.; за ред. Базилевича В. Д. – К.: Знання, 2008. – 851 с.
5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Макроекономіка: Пер. з англ. С. М. Панчишина. – Львів.: Просвіта, 1998.

До розділу III. Менеджмент

1. Менеджмент : підруч. для студентів спец.менеджмент, економіка підприємства / І. М. Коваленко, М. П. Коваленко, В. С. Коршунов ; за заг. ред. д-ра фіз.-мат. наук, проф. Коваленко М. П. ; [Міжнар. гуманітар. ун-т]. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2017.. - 361 с.
2. Кузьмін О. Є. Менеджмент. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, О. Р. Саніна. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 240 с.
3. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазаракі; Харків: Фоліо, 2014. – 846 с.
4. Осовська Г.В. Менеджмент : підручник / Г.В.Осовська, О.А.Осовський. - К. : Кондор-Видавництво, 2015. – 563 с.
5. Федоренко В. Г. Менеджмент : підручник / В. Г. Федоренко. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2015. – 492 с.

КРИТЕРІЇ
оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні
для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок згідно з вимогами програми вступного фахового випробування.

2. Структура екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Особи, які отримали менше ніж 100 балів, до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.